

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

گروه علوم انسانی

مصوب سیصد و بیست و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۵/۷/۱

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

کمیته تخصصی:
گرایش:
کدرشته:

گروه: علوم انسانی
رشته: زبان و ادبیات فارسی
دوره: کارشناسی ارشد

شورای عالی برنامه ریزی درسی و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۷۵/۷/۱ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره رادرسه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرد و مقرر می‌دارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره می‌شوند.
ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین تأسیس می‌شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده (۲) از تاریخ ۱۳۷۵/۷/۱ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات آموزشی در زمینه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می‌شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده (۳) مشخصات کلی و برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی در سه فصل جهت اجراء وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

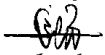
رأی صادره سیصد و بیست و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۵/۷/۱
در خصوص برنامه آموزشی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی که
از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود با اکثریت آرایه تصویب
رسید.

۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجراست.

رأی صادره سیصد و بیست و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۵/۷/۱ در مورد
برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی صحیح است بمورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

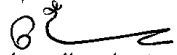
مورد تأیید است.

دکتر علی شریعتمداری

رئیس گروه علوم انسانی

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ می شود.

سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی برنامه دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

۱- تعریف و هدف

هدف اساسی در برنامه کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی ایجاد مهارت‌های کافی است در زمینه های مختلف ادبی و بلاغی و دستوری و اصطلاحات علوم مختلف در متون ادبیات فارسی در سطحی که پژوهندگان این دوره بتوانند کارهای تحقیقاتی را در این طریق بنحویه ارزنده ای انجام دهند و در جایگاه صاحبان نظر و متخصصانی در جنبه های مختلف زبان و ادبیات فارسی گردند.

۲- طول دوره و شکل نظام

طول دوره تحصیلی در کارشناسی ارشد برای رشته زبان و ادبیات فارسی دو سال نیم یا پنج نیمسال در نظر گرفته شده است. طول هر نیمسال ۸ هجده هفته و هر واحد درسی بمدت هفتده ساعت در یک نیمسال خواهد بود. و شکل نظام واحدی می باشد.

۳- واحد های درسی

تعداد کل واحد های درسی این برنامه سی و دو واحد است و تماماً نظری خواهد بود. این واحدهای درسی بصورت زیر تفکیک شده است:

۱- دروس اصلی	۸ واحد
۲- دروس تخصصی	۲۰ واحد
۳- دروس انتخابی	۴ واحد
جمع	۳۲ واحد

۴- نقش و توانایی فارغ التحصیلان این دوره

فارغ التحصیلان این دوره قادرند در قسمتهای فرهنگی و توسعه علوم ادبیات فارسی از قبیل بنیاد های تدوین کتب درسی و بنیاد های پژوهشی در زمینه های مختلف ادب فارسی ایفاء وظایف نمایند و نیز در وزارتخانه ها و موسسات جمهوری اسلامی که بنوعی

نیاز و ارتباط با زبان و ادب فارسی دارند. از آن جمله : رسانه های گروهی -
مطبوعات - موسسات تالیف و ترجمه و امثال اینها .

۵- ضرورت و اهمیت

با مطالب یاد شده در مقدمه و در بخش مربوط به نقش و توانایی، ضرورت و اهمیت رشته زبان و ادب فارسی در سطح کارشناسی ارشد کاملاً روشن می شود با توجه به این مهم که جهت آماده ساختن افرادی که در آینده بتوانند امانت‌های وزین ادب فارسی را از طریق تعلیم در موسسات عالی آموزش جمهوری اسلامی بوسیله‌ی تسلیهای بعد انتقال دهند یگانه راه آن تحقیق و تتبع عمیق و تحصیل مهارت‌های شایسته در این امانت‌هاست. اهمیت این دوره از جهت آماده ساختن متخصصان و صاحب نظران در رشته زبان و ادب فارسی نیز ثابت است.

فصل دوم
برنامه و عناوین درسی

الف - درس های اصلی رشته زبان و ادبیات فارسی - دوره کارشناسی ارشد:

بیشتر از زبان ارائه درس	ساعت		تعداد واحد	نام درس	کد درس
	نظری	عملی			
۱) سال اول و نیمه اول	۳۴	۳۴	۲	زبان خارجی (۱)	۵۱
سال دوم و نیمه اول	۳۴	۳۴	۲	تحقیق در دستور زبان فارسی	۵۲
سال سوم			۴	رساله پایان نامه تحصیلی	۵۲
			۸	جمع	

ب- درس های تخصصی رشته زبان و ادبیات فارسی- دوره کارشناسی ارشد:

پیش‌ناز با زبان ارائه درس	ساعت		تعداد واحد	نام درس	کد درس
	نظری	عملی			
سال اول نیم سال (۱)	۳۴	۳۴	۲	نظم فارسی (۱) شاهنامه	۵۴
سال اول نیم سال (۲)	۳۴	۳۴	۲	نظم فارسی (۲) ناصر خسرو و سنائی	۵۵
سال دوم نیم سال (۱)	۳۴	۳۴	۲	نظم فارسی (۳) خاقانی و نظامی	۵۶
سال دوم نیم سال (۲)	۳۴	۳۴	۲	نظم فارسی (۴) مثنوی	۵۷
سال اول نیم سال (۱)	۳۴	۳۴	۲	نثر فارسی (۱) تاریخ بیهقی	۵۸
سال اول نیم سال (۲)	۳۴	۳۴	۲	نثر فارسی (۲) تاریخ جهانگشا و مرزبان نامه	۵۹
سال دوم نیم سال (۱)	۳۴	۳۴	۲	نثر فارسی (۴) کشف المحجوب	۱۰
				هرم - ساله قشیریه	
سال اول نیم سال (۱)	۳۴	۳۴	۲	عربی (۱) صرف و نحو	۱۱
سال اول نیم سال (۲)	۳۴	۳۴	۲	عربی (۲) نثر عربی	۱۲
سال دوم نیم سال (۱)	۳۴	۳۴	۲	عربی (۳) نظم عربی	۱۳
					
	۳۴۰	۳۴۰	۲۰	جمع	

پ - درس های انتخابی رشته زبان و ادبیات فارسی - دوره کارشناسی ارشد

بیشتر یا زبان ارائه درس	ساعت		تعداد واحد	نام درس	کد درس
	نظری	عملی			
	۳۴	۳۴	۲	زبان خارجی (۲)	۱۴
	۳۴	۳۴	۲	نظم فارسی (۵) گلشن راز	۱۵
	۳۴	۳۴	۲	نثر فارسی (۳) مصباح الهدایه	۱۶
	۳۴	۳۴	۲	تحقیق در معانی و بیان و فنون ادب فارسی	۱۷
	۳۴	۳۴	۲	عربی (۵) متون تفسیری عربی	۱۸
	۳۴	۳۴	۲	سیر آراء و عقاید اسلامی	۱۹
	۳۴	۳۴	۲	سمینار	۲۰
	۲۳۸	۲۳۸	۱۴		

دانشجو موظف است ۴ واحد از مجموعه درس های انتخابی مذکور را بگذرانند.

سرگرمی دروس دوره کارشناسی ارشد

رشته زبان و ادبیات فارسی

زبان خارجی (۱)

۰۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیاز :

هدف : آشنائی دانشجویان به جنبه های مثبت و تحقیقات بیطرفانه شرقشناسانی که در باب معارف اسلام و مشاهیر علمی ادبی و اجتماعی ایران مقالات محققانه ای نوشته اند .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

انتخاب فهرست مطالبی که باید ظرف نیمسال تدریس شود بر عهده استادان محترم این درس گذاشته میشود (البته مطالب مذکور در محدوده مسائلیست تاریخی و رجال علمی و ادبی خواهد بود و احیاناً شخصیت‌های اجتماعی و دینی .

تحقیق در دستور زبان فارسی

۰۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیناز :

هدف : آشنائی با مباحث مختلف دستوری و تحول و تکامل زبان فارسی
و تحقیق در قواعد دستوری نادر در ضمن نوشته ها و دواوین بزرگان
ادب فارسی •

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

۱- آغاز زبان فارسی

۲- پیدایش فارسی دری و گونه های آن

۳- تحول و تکامل زبان فارسی

۴- ساختمان دستوری کلمات فارسی

۵- ساختمان فعل

۶- مشتقات

۷- تاثیر قواعد عربی در فارسی و تطبیق آنها با زبان فارسی

۸- قواعد دستوری کهن فارسی بر اساس متون مهم و مطالبی از این قبیل •

رساله پایان نامه

تعداد واحد : ۴

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف: تدوین رساله ای توسط دانشجوی ادبی در سطح کارشناسی ارشد
اورا به بهره برداری از تمام ابعاد ادبی که فراگرفته است آوردن آن
بر صفحه کاغذ با توجه به شیوه های درست
تحقیق آشنا می سازد و به سازندگی در راه پژوهش و کار علمی صحیح و
می دارد .

نوشتن رساله پایان نامه بسیار جدی گرفته می شود تا دانشجویان برای گذراندن
گذراندن رساله دکتری آمادگی کامل پیدا کنند .
برای رساله دانشجویان يك استاد راهنما و استاد مشاور که منتخب شورای گروه
زبان و ادبیات فارسی می باشند ، تعیین خواهند شد . و دانشجو پس از پایان
دادن کار خود بارها هنمائی های لازم استادان در جلسه خاص با رعایت
ضوابط و مقررات از رساله خود دفاع می کند با پذیرفته شدن رساله مذکور دانشجو
مدرک کارشناسی ارشد خواهد گرفت .

نظم فارسی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیناز :

هدف : احاطه و بصیرت در سخن فردوسی که معیاری از بلاغت فارسی منظوم است و آشنائی با ابعاد اخلاقی و حماسی و پهلوانی در کلام این شاعر توانا و توجه به هنر سخنوری و زیباییهای ادبی در شاهنامه با استفاده از شرح و مقالاتی که در این زمینه تاکنون از استادان بجای مانده است.

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

اساس کار در این درس بر طرح سه جلد (۱ و ۲ و ۳) شاهنامه از مجلدات مشکو (با چاپهای مشابه آن که از جهت کمیت برابر با چاپ مشکو باشد که کسسی درمداز محتویات مهم شاهنامه است گذاشته میشود) .
دانشجویان این سه جلد را در خارج از کلاس مطالعه و مشکلات و مسائل را در کلاس استاد مطرح می نمایند : مسائل زبانی و لغوی و دستور و مطالب مربوط به ظاهر عبارات و ترکیبات لفظی در ادبیات .

نظم فارسی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشیاز:

هدف: بررسی شعرواندیشه و مختصات لفظی و معنوی ویژگیهای
عرفان و تربیت در شعر سنائی و نیز ویژگیهای اقتصادی و -
اجتماعی و اخلاقی در شعر ناصرخسرو.

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

- ۱- بخشی از عزلهای عمده و اکثر قصائد سنائی بویژه قصائدی مشتمل بر -
اخلاق و ارشاد و عرفان و بررسی مباحث لفظی و معنوی و کلامی و دقائق
بلاغی و قرآنی و رجال و احادیث
- ۲- بررسی و توضیح قصائدی از ناصرخسرو مشتمل بر مسائل اعتقادی و تربیتی
و آیات و احادیثی که بصورت‌های گوناگون در اشعار از آنها استفاده
شده است همراه با ذکر نکات کلامی و بلاغی.

نظم فارسی (۳)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

- هدف : ۱- تسلط به شیوه بیان و مختصات کلام افضل الدین بدیع‌البن علی خاقانی و وجود آمدن نیروی لقا، معانی دشوار و توصیف مناظر دیدیغ و گزارش صحنه ها و رویدادی شگفت .
- ۲- آشنائی با آثار و افکار نظامی گنجوی و بررسی درد روش داستان سرایی و نکات لغوی و دستوری در آثار او - بیان شیوه و مختصات کلام این شاعر .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- ۱- بررسی و توضیح و تشریح قصائدی از خاقانی بویژه قصیده هائی که در توصیف شب و صبح و افلاک سروده شده است . و نیز قصائدی که شکوی وحدیث دل است . یاد درثاء و یاد رتهدیت نظم یافته .
- ۲- قصائدی که در مدح و منقبت پیا مبر اسلام و وصف خانه کعبه و امثال اینها سروده است .
- ۳- تحلیل یکی از منظومه های نظامی (هفت پیکر)
- ۴- احوال و افکار نظامی با توجه و تحقیق در ارزش ادبی و اجتماعی آثار او
- ۵- تحلیل آیات و احادیث و امثال در اثر مورد بحث
- ۶- طرح نکات ادبی و دستوری و لغوی نادر در باب مقلدان نظامی
- ۷- بحث در سبک شاعری نظامی و نقد آثار او
- ۸- بحث درباره مقلدان نظامی .

نظم فارسی (۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : ۱- آشنائی بایکی از کاملترین آثار منظوم تصوف در فارسی که در آن حقایق معنوی با توجه به آیات و اخبار و احادیث تشریح شده است .

۲- توجه به اتفاق مطالب ولطافت معانی و اندیشه های دقیق عرفانی و اخلاقی که در سراسر این منظومه با شور و عشق خاصی بیان شده است .

۳- توجه به کلیت فکر رهنوی و استحکام بیان و حسن تاثیر که در عین حال گوینده و سراینده آن مورخ و مفسر و قاصص و جواب دهنده بسه مشکلات عارف و بهترین معلم اخلاق و عاشق صادقی است که تربیت بشر را دنبال می کند و کلامش از حرارت عشق لبریز است .

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

مطالب اساسی متون یاد شده تدریس خواهد شد و قسمتهای ساده تر و پر خسی داستانها را دانشجویان مطالعه خواهند کرد و با مراجعه به ماخذ مشکلات آنها را حل خواهند نمود . و در موارد تردید مطالب را با استاد در میان خواهند گذاشت و معلوم خواهند نمود .

در دفتر اول بطور کامل از شرح مثنوی شریف (فروزانفر) میتوان استفاده کرد .

نثر فارسی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

- هدف : ۱- آشنائی بایکی از عالی‌ترین نمونه‌های نثر مرسل فارسی که از پیش از نهصد سال پیش برای ما بجای مانده است .
- ۲- توجه به داستانها و حکایات و اشعار پارسی و عربی که از آن- روزگاران در این کتاب آمده است و غالباً آئینه عبرت است .
- ۳- تحقیق در لغات و شیوه‌های صرفی و نحوی و ترکیب-ات و اصطلاحات کتاب .
- ۴- توجه به جریانهای سیاسی و اجتماعی آن روزگار
- ۵- قدرت نگارش و تسلط به وصف و قایح .

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

- ۱- بیان مشخصات بهترین نثر فارسی (نثر مرسل) از ادبای پیشین .
- ۲- شرح اشعار فارسی و عربی کتاب تاریخ بیهقی
- ۳- طرح و بررسی لغات و شیوه‌های صرفی و نحوی و ترکیب-ات و اصطلاحات کتاب
- ۴- بحث در جریانهای سیاسی و اجتماعی زمان بولف کتاب و نتیجه گیری .

نشر فارسی (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : ۱- تحقیق در نکات ادبی و دستوری و لغوی و کتاب مرزبان

نامه وجهانگشای جوینی *

۲- آگاهی به احوال و آثار مولف و اصل کتاب مرزبان نامه

لهجه طبری

۳- بررسی در باب آیات و احادیث و اشعار و امثال عربی فارسی

کتاب مذکور

۴- نقد و ارزشیابی

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

۱- تحلیل نکات ادبی و دستوری و لغوی و کتاب مذکور

۲- بیان صنایع بدیعی

۳- ترجمه اشعار عربی و ذکر مآخذ آنها

۴- تحلیل آیات و احادیث و امثال

۵- ارزش ادبی و اجتماعی و کتاب مذکور

۶- مقایسه مرزبان نامه با کلیله و دمنه

۷- احوال و افکار نویسندگان و مترجم کتاب و بحث در باب اصل کتاب مرزبان نامه *

۸- مطالبی از این قبیل *

نشر فارسی (۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : مقصود مطالعه بخشهایی از کتاب کشف المحجوب علی بن عثمان جلالی هجویری است دانشجویان ضمن مطالعه این کتاب به تحقیق در مباحث مختلف آن از جمله :

ذکر - علم - محبت - وجد - سماع و فرقه های مختلف صوفیه
خواهند پرداخت .

مطالعه بخشهایی از کیمیای سعادت .

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

- ۱- در دست کشف المحجوب دانشجویان با توجه به مطالعه متونی از کتاب مذکور اشکالات خود را در باب مسائل مربوط از قبیل : وجد - سماع - ذکر و ... در کلاس با استاد این درس مطرح می نمایند و نیز در باب فرق صوفیه بحث و بررسی های لازم میشود همچنین درباره گونه های مختلف تجلیات عرفان و تاثیر و تاثرات آن .
- ۲- خصوصیات نشر کتاب کشف المحجوب بعنوان عالیتین نشر صوفیانه و مقلد این نشر از جمله : عطار جامی (در تذکره الا ولیاء و در نقحات الانس و احوال مولف)
- ۳- از آنجاکه کتاب کیمیای سعادت خلاصه کتاب : احیاء العلوم (غزالی است که عبری است و غزالی آنرا خلاصه و به فارسی ترجمه کرده است و کیمیای سعادت نامیده است دانشجویان ضمن تحلیل و بررسی متن این کتاب به تحقیق در منابع آن و مقایسه آن با متن عربی احیاء العلوم خواهند پرداخت و در لغات و ترکیبات نادر فارسی و اشعار فارسی و عربی بررسی خواهند نمود .
- ۴- قرائت قسمتهای مهم ترجمه رساله قشریه و تحلیق در مباحث مختلف تصوف : توکل ، یقین ، رضا ، ولایت و محبت .

عربی (۱) صرف و نحو

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : احراز بصیرت و تسلط در همه مباحث صرف و نحو درک دقیق نحوی
و صرفی که در متون ادب فارسی و عربی بکار رفته است، ایجاد قدرت
استنباطی و بحث در الفاظ و معانی •

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

معرب و مبني، نكرة و معرفة، مبتدا و خبر، نواسخ، فاعل و نائب فاعل، باب اشتغال
و تنازع، منصوبات، مصدر و اسم - تفضیل و عمل آنها، فعل تعجب، تاکید، عطف،
افعال - مدح و ذم، منادی، مالا ینصرف، عوامل، اسم تعدد، تانیث و مقصور
و ممدود، جمع... مکسر، تصغیر و نسبت، اعلال و ابدال و ادغام و مباحث دیگر
که لازم بنظر می رسد •

عربی (۲) نشر عربی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیناز :

هدف : احاطه به دقائق کلام عرب و ایجاد قدرت استخراج و استنباط
دانشجویان این رشته در متون عربی بویژه در مواجهه با ادبیات
فارسی که از نشر عربی بهره گیری کامل دارد .

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

دو مقاله از مقامات خبری بطور کامل همراه بحث در نکات ادبی و تلیحات آن و بحث
در جهات بلاغت و استشهاد به اشعار و امثال در کتاب مورد بحث .
همین روش در مقدمه کامل ابن اثیر و سه خطبه از خطبه های هج البلاغه مولا امیر
مؤمنان علی علیه السلام دنبال خواهد شد .

عربی (۳) نظم عربی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف: تسلط به شعر عربی بویژه بخش‌های از آن که در متون نظم و نثر عربی به زیبایی تمام بکار رفته حصول قدرت • استنباط و بیان در - دانشجویان که بتوانند در آینده فراگیرفته‌ها را بخوبی تعلیم دهند.

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

۵ قصیده معروف از متنی و لایه العجم طفرائی و نمونه‌های از هر یک از مملقات

سیح

زبان خارجی (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : همان مطالب یاد شده در قسمت اول

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

انتخاب فهرست ریز مطالب برعهده استادان صاحب صلاحیت این درس
است (البته مطالب مذکور در محدوده مسائل فلسفی و کلامی از قبیل : توحید و
معاد و عدل و ... خواهد بود)

مقالات قابل تدریس در این درس بایستی با نظر استادان صاحب صلاحیت
که از طرف گروه تعیین میشوند تدریس گردد ، و مقالاتی باشد که در دوره لیسانس
آنها را دانشجویان نخوانده باشند .

نظم فارسی (۵) گلشن راز

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : آگاهی به شعر عرفانی و دقت در مسائل مربوط به عرفان که در متون مهم فارسی آمده است بویژه سوالها و جوابهایی که در موضوعات عرفانی میان شیخ محمود شبستری و مخاطب وی رد و بدل شده است موضوعاتی از قبیل : تجلی - اسفار اربعه اتحادیه عارف و معسوف حدیث قرب و بعد و جز و کل و خلاصه روش سیر سلوک سالکان طریق حق

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

اساس کار در تدريس اين درس شرح لا هيچي خواهد بود . مسائلي از قبيل وحدت اکثريت و سابقه تاريخي آن در کلاس طرح خواهد شد . و استاد مربوطه عبارات کتاب مذکور را به کمک شرح آن ، تحليل و تفسير عميق عرفاني خواهد نمود

نشر فارسی (۳) مصباح الهدایه

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : ۱- آشنایی با یکی از آثار گرانبهای نشر فارسی متعلق به قرن هشتم

هجری در موضوع تصوف و اخلاق *

۲- توجه به این نکته کتاب مصباح الهدایه شامل اکثر اصول

و فروع عوارف المعارف است و متضمن رؤوس مطالب مهم آن کتاب

است *

۳- آشنایی با آنچه در کتاب درباره اعتقادات، علوم " معارف

اصطلاحات صوفیان و آداب و اخلاق و مقامات و احوال آمده

است *

۴- خصوصیات صرفی و نحوی کتاب *

سر فصل دروس (۳۴ ساعت)

استادان این درس موضوعات یاد شده در ستون :

(هدف درس) رایبوزه :

۱- آشناسار گرانبهای نشر فارسی در باب تصوف اخلاق

۲- اصول و فروع عوارف المعارف

۳- اصطلاحات صوفیان و آداب و اخلاق آنان و نیز مقامات صوفیه

۴- خصوصیات کتاب مصباح الهدایه از جهت صرفی و نحوی مورد بحث و بررسی

قرار خواهند داد *

تحقیق درمعانی و بیان و فنون ادبی فارسی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیناز :

هدف : ۱- علم و آشنائی به فنون بلاغت و معانی و بیان که فرآورده زحمات
علمای ایرانی و اسلامی است .

۲- حصول بیدش درتحلیل بلاغی و بیانی آیات قرآن و احادیث
و قدرت استفاده از آن درمتون ادب و احراز توانائی درتفسیر
و تحلیل زیباییهای شعری و نثری در ادب فارسی .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

درمعانی :

استقصای مباحث اسناد و ایجاز و اطناب ، و فصل و وصل و خبر و انشاء

عربی (۵) متون تفسیری بحرینی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : فهم آیات قرآنی و تأمل در نکات ادبی و مفردات و ترکیب اکمل . قدرت
انتخاب و استفاده از قرآن در تحریر و تفسیر و تخلق به ادب و فرهنگ
قرآنی .

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

۱- از جلد اول کلمه فی التفسیر و مقدمه الکتب تفسیرفاتحه الکتب

۲- تفسیر سوره بقره تا آیه ۱۴۰ - (جزو اول بطور کامل)

۳- کلیاتی در باب علم تفسیر و مطالب مربوط به مقدمات تفسیر از قبیل محکم و متشابه ،

ناسخ و منسوخ - جری و انطباق و . . . . بطریق تحقیق دقیق

۴- بحثی از مفسران معروف و مولفات آنها در این باره .

سیر عقائد و آراء اسلامی

۰۳

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیناز :

هدف : چون آراء و عقائدی رادزبان و ادب فارسی میبینیم و میخوانیم، هدف از این درس این است که دانشجویان به مجموعه ای جامع و موجز درس عقاید آراء آشنا کنند تا با تقویت نیروی "تحقیق و تعقل" از "ایمان" و "تعبد" رهبری نمایند.

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

در این درس راجع به : مسائل زیر بحث و بررسی میشود :

۱- پدید آمدن فرقه های مختلف (در اعتقادات) (در دوره های پس از رحلت رسول

اکرم (ص) از آن جمله : فرقه های شیعه - شیعه اثنا عشری - فرقه های

سنت - خوارج - اشاعره - معتزله و خوارج و فرقه های کلامی .

۲- دانشجویان با راهنمایی استادان سعی می کنند هر يك از فرق مذکور

را مورد تحقیق قرار دهند و مشکلات و سئوالات مختلف راد ر کلاس طرح و نتیجه گیر

نمایند .

۳- در صورت تسلط دانشجویان به عربی متن کسی که در این زمینه بحر بی نوشته

شده است با متون فارسی مورد تطبیق و بررسی قرار خواهد گرفت .

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه فرهنگ و آموزش عالی

بررسی

تاریخ: ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

شماره: ۲۲/۲۶۴۹

پیوست

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف، دروس ناموفق و واحدهای غیر ضروری و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

- ۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
- ۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)
- ۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد
- ۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد).
- ۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد
- ۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد میتواند اختصاص به رساله داشته باشد).

در اینصورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظفند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضروری، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره در جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به برهان اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی کلیپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

(Handwritten signature)

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمنداست به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه فرهنگ و آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۳/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی دو، سه یا چهار واحد از سقف واحدهای درسی خود کسر کنند.
- ۴- واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
- ۵-۱: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدهای درسی کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
- ۵-۲: آن دسته از دانشجویانی که در جدول بند ۴-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
- ب: در سبب برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبب آنها "گذرانده" است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن نروس را ندارد.
- ج: گذراندن در سبب از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
- د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۵ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری اصلاح نمائید.

سید محمد کاظم ناشینی

مدیر ای عالی برنامه ریزی

۲۳۲